

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันมีทั้งความดีและความชั่ว ความดีใจ โลกนี้ความดี ถ้าโลกทำความดีมันก็เป็นความดีไป โลกทำความชั่วมันก็เป็นความชั่วไป ความดีความชั่วของโลกเขา มันเป็นเรื่องของโลกเขา แต่เราอยู่ในโลกเขาเราก็ต้องฝืน

เราทำความดีในความชั่ว ทำความดีในที่เขาทำความชั่วกัน แล้วเราจะทำความดีขึ้นมา มันต้องโดนเขาคัดเขาค้านตลอด... เขาคัดเขาค้านเขาพยายามทำลายเรา เราจะไปฝืนได้อย่างไร ความดีความชั่วภายนอกโลกเป็นอย่างนั้น โลกมันจะหมุนไปแล้วดึงให้ลงต่ำไปตลอด ลงต่ำไปเพราะมันเห็นแก่ตัวใจ

แต่ความดีความชั่วอยู่ข้างนอกมันก็มีเห็นไหม ความดีความชั่วภายในใจของเรา ก็มี ความดีความชั่วของเราภายในหัวใจเราจะฝืนอย่างไร ถ้าเราฝืนของเราได้ เราต้องหักฝืนของเรา ความดีความชั่วมีทุกที่ โลกมี ๒ ด้านตลอด โลกนี้มี ๒ ด้าน ถ้าด้านใดจะทำให้เป็นคุณประโยชน์ เราก็ต้องฝืนทำ ถ้าเป็นภาษาโลกเขา มันไหลลงไปตามภาษาโลกเขา มันเป็นเรื่องพอใจของมันใจ ความพอใจของใจจะไหลไปอย่างนั้น

ถ้าอย่างนั้นแล้วเราทำคุณงามความดี คิดดูสิ เราทำคุณงามความดีในสิ่งที่ว่าเขาดึง เขาถูเขาไถอยู่ เราต้องทำขนาดนั้น ความทำของเรามันจะฝืนขนาดไหน มันจะทุกข์ยากขนาดไหน มันต้องฝืน ต้องทำ มันทุกข์ยาก มันถึงต้องฝืนเข้าไปนะ แล้วทำความดีในความชั่วของโลกเขา เราถึงจะทำได้

แล้วถ้าทำความชั่วล่ะ ความชั่วโลกมันจะเป็นไปตลอด มันจะเป็นไปตามภาษาของมัน มันก็เป็นไปอย่างนั้น แล้วก็ดึงไปภาษาโลกเขา แล้วก็ให้ความเร้าร้อนนะ มันทำความชั่วแล้วไม่ใช่ความชั่วแล้ว ความพอใจของมันนี่ สุดท้ายแล้วมันเอาความเร้าร้อนมาให้เผาหัวใจ

ถ้าทำคุณงามความดี ตอนทำๆ ลำบาก ทำลำบากเพราะอะไร เพราะเขาฝืน เขาเรือ
เขาพยายามฝืน เขาพยายามไม่ให้เราทำ เพราะอะไร เพราะใจมันเป็นความอย่างนั้น ใจ
มันชั่วอย่างนั้น มันต้องพยายามดึงของมันไว้อย่างนั้น มันไม่ยอมให้เป็นไปตามภาษา
ความดีหรอก มันเห็นแล้วมันฝืนใจของมัน มันฝืนใจนะ.. มันแทงใจ มันไม่เห็นคุณงาม
ความดีแล้วด้วย คนทำคุณงามความดีต่อหน้ามัน มันก็ไม่พอใจ

ทำคุณงามความดีท่ามกลางความชั่วของโลกเขา แต่ความชั่วของโลกเขา มันก็
เป็นไปภาษาโลกเขา แล้วโลกชั่วทั้งหมดเลยมันก็ไม่ใช่ มันเป็นในหัวใจ มันโลกเทียบ
จากโลกภายนอก แล้วเทียบมาจากภายในหัวใจของเรา ในหัวใจของเรามันก็มีเห็นไหม
มันมีความคิดดี ความคิดไม่ดีเกิดขึ้น

ถ้าความคิดดี.. มันพยายามทำคุณงามความดี ความคิดไม่ดีมันก็พยายามจะ
เหนียวรั้งเหมือนกัน ถ้าความคิดไม่ดีเหนียวรั้งมันก็เป็นอย่างไร ความดีความชั่วภายใน
หัวใจ มันเกิดตลอดเลยเพราะอะไร เพราะอวิชชา ปัจจยา สังขารา กิเลสในหัวใจมันคิด
ของมันไป มันคิดของมัน ภาษาว่าควบคุมไม่ได้ไง

สิ่งที่ควบคุมไม่ได้มันอยู่กับหัวใจไป มันถึงทำให้ใจนี้ขับเคลื่อนไปตลอด ใจของ
เราจะขับเคลื่อนไปกับสิ่งนั้น ความคิดหมุนเวียนไป มันเป็นไป แล้วถ้าทำคุณงามความดี
เราพยายามทำคุณงามความดี

อย่างเช่น ประพฤติปฏิบัติ ทาน ศีล ภavana มีทานเห็นไหม ทำทานขึ้นมา
พยายามทำคุณงานความดีขึ้นมา มันก็มีความตะขิดตะขวงใจ มันมีความเบื่อหน่าย..
ความเบื่อหน่ายในใจเรื่องของการเห็นไหม

แล้วเรื่องของศีล เรื่องของภavana ภavanานี้มันความละเอียด ความหยาบ ! ความ
หยาบคืออารมณ์ความคิดหยาบๆ แต่จะให้มันละเอียดเข้าไป มันละเอียดเข้าไปไม่ได้ ทำ
ความละเอียดท่ามกลางความหยาบของหัวใจ ความหยาบของหัวใจมันจะหยาบ มันจะ
ดิ้งรั้ง มันจะเหนียวรั้งไว้ มันจะเป็นปกติโลก เป็นอุปาทาน เป็นความคิด เป็นความนึก
โลกเขา เป็นโลกิยะ เป็นเรื่องของโลก กับโลกุตตระเป็นเรื่องของความละเอียดอ่อนของ
ใจ มันจะฝืนเข้าไปอย่างนั้น

ความคิด ๒ ด้าน แม้แต่ทำคุณงามความดีว่าเป็นคุณงามความดี มันก็เป็นหยาบ มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด ! ความคิดหยาบๆ มันจะละเอียดขึ้นไปไม่ได้ ถ้าความคิด หยาบๆ มันเป็นความคิดที่หยาบอยู่อย่างนั้น มันจะสงบตัวลง มันอ่อนตัวลงเป็น ความคิดที่ละเอียดขึ้นไป

ความคิดที่ละเอียดขึ้นไป มันต้องผ่านจากความหยาบไป ความหยาบมันถึงไว้ ท่ามกลางทำคุณงามความดีจะละเอียดเข้าไป มันก็ต้องผ่านกับความหยาบเข้าไป.. ความ หยาบเข้าไป มันจะละเอียดเข้าไป มันต้องต่อต้าน มันต้องจับไต

ความต่อต้านจับไต แต่เราไม่เห็น เราเห็นแต่ความนั่งสะดวก นั่งสงบเฉยๆ มัน จะมีคุณประโยชน์อะไร มีคุณประโยชน์ ! กรรมกรแบกหามทำงานหยาบๆ... แล้ว กรรมกรแบกหามทำงานหยาบๆ ขึ้นมา มันก็เป็งาน โครงสร้างขึ้นมา แต่งานการ ตกแต่ง งานจะเป็นไป เราต้องทำคุณงามความดี มันจะมีโครงสร้างมันก็อยู่ไปไม่ได้ มัน จะมีความละเอียดขึ้นมา งานนั้นถึงจะจบสิ้นไป

ความละเอียดความรอบคอบของใจ ถ้าละเอียดรอบคอบของใจ มันจะฝืนใจ มัน ทำใจของมันให้จบสิ้น ทำใจของเราให้จบสิ้นต่อไป ความจบสิ้นในอะไร ความจบสิ้น ในความเหงา ความว้าเหววัง นี้ความทุกข์หยาบๆ ! ความทุกข์ที่ว่าเราไม่พอใจสิ่งใดนั้น เป็นความทุกข์ที่หยาบๆ

ทุกคนก็มีความทุกข์ มันปรารถนาสิ่งใด แล้วไม่ได้สมความปรารถนา มัน ปรารถนาสิ่งใดไม่สมความปรารถนา มันมีแต่ความทุกข์ แต่ถ้ามันละเอียดเข้าไป ความ อาลัยอาวรณ์นั้นนะเป็นทุกข์ตัวสุดท้ายนะ

ทุกข์ตัวสุดท้าย.. ความอาลัยอาวรณ์ของใจที่มันพลัดพรากจากกันนะ มันจะพลัด พรากไปไม่ได้ มันอาลัยอาวรณ์ ความที่มันละเอียดเข้าไป... ละเอียดเข้าไป มันละเอียด เข้าไปจนเป็นความอาลัยอาวรณ์ มันเหนียวรั้งไว้ ความเฉา ความว้าเหว ความพิลาป รำพันของหัวใจนั้นละ มันเป็นตัวสุดท้ายที่ว่ามันจะขาดออกไปจากใจ

แล้วมันละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ แล้วถ้าสิ่งที่มันเป็นความหยาบ มันจะเข้าไปกำจัด ความละเอียดในใจได้อย่างไร มันต้องความละเอียดเข้าไป ความเป็น ๒ ด้านของมัน มัน

มีตลอดไปตั้งแต่ข้างนอก ข้างนอกก็มีความ ๒ ด้าน ต้องฝืน เราจะฝืน.. ฝืนกับกิเลส เพื่อเข้าไปหาธรรม

ฝืนจากข้างนอกเข้ามาจะเป็นภายใน ฝืนจากภายใน ฝืนจากใจของเรา ฝืนจากความหยาบของใจของเรา ถ้ามันเป็นธรรม เป็นบุญกุศลขึ้นมาแล้วนะ ฝืนจากความหยาบให้เป็นความละเอียดเข้าไป ละเอียดในหัวใจนั้นมันจะรู้เอง ใจนี้จะเป็นปัจจัยจัดตั้งจะรู้ตามความเป็นจริงของมัน มันจะรู้ของมันว่ามันละเอียดเข้ามาขนาดไหน

แต่ถ้าไม่รู้ละ... เราไปถาม เรามีความสงสัยสงสัย เราอยากจะแก้ความสงสัยสงสัยของเรา เราอยากแก้ความเป็นไปของเรา แต่เราแก้ด้วยวิชาการ พยายามถาม พยายามจะให้ครูบาอาจารย์สอนจะให้ถึงเป็นอย่างนั้นให้ได้ จะให้ความเข้าใจ คนเรามันเป็นอย่างนั้น ความคิดของโลกมันคิดว่าปัญญาคือปัญญา ความคิดคือความคิด แต่ความจริงมันไม่ใช่ ! ความคิดของโลกมันเป็นโลกียะ เป็นความคิดของโลก เหมือนกับความคิดของโลก

คุณที่มันเป็นความหยาบเห็นไหม ความหยาบของเขา เขาคิดว่าความละเอียดขึ้นมาไม่ได้ เขาอยู่ในวงหยาบของเขา เขาจะละเอียดอ่อนขึ้นมาในใจไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน ความคิดของโลกเป็นความคิดของโลก จะถามจะตอบปัญหาขนาดไหน ให้ความสงสัยสงสัยขาดออกไปจากใจ มันก็เป็นความสัญญาเห็นไหม มันเข้าไปชำระหัวใจไม่ได้

ถ้ามันเป็นโลกุตตระ มันเป็นความคิดของใจที่มันเกิดขึ้นมาจากภายใน มันเป็นปัญญอันหนึ่ง ปัญญาตัวนั้น มันต้องเกิดจากความหยาบที่ว่ามันเป็นความหยาบ เราไปห่วงความหยาบ มรรคหยาบ ความคิดหยาบๆ

ความคิดว่าเราว่าสิ่งนี้เป็นคุณงามความดีแล้ว เราติดคุณงามความดีของเรา เรายึดคุณงามความดีของเรา พยายามยึดของเราไว้ เพราะสิ่งนั้นเป็นคุณงามความดี แล้วไม่ยอมทิ้ง ! ถ้าไม่ยอมทิ้งมันจะเข้าไปถึงความละเอียดอ่อนไม่ได้ ถ้าเราไม่ยอมทิ้งปัญญา ความคิด เวลามันปล่อยไปสิ ปล่อยไปแล้วมันจะเกิดความคิดใหม่ที่ละเอียดขึ้นมา

ความละเอียดขึ้นมาจากความคิดภายในขึ้นมา มันละเอียดอ่อน มันทะลุขึ้นไป
มันทะลุจากความคิด ปัญญาความรอบรู้ในความคิดอีกชั้นหนึ่ง ความรอบรู้ในความคิด
ของเรามันจะวนเข้าไปจากภายใน แล้วมันถึงว่ามรรคละเอียดมันจะเกิดขึ้นมา เพราะ
เราขอมละขอมวางความหยาบ ถ้าเราไม่ขอมละขอมวางความหยาบ ความหยาบมันก็จะ
เป็นหยาบอยู่อย่างนั้น

มรรคหยาบมันข้ามมรรคละเอียดอย่างนั้น คือว่ามรรคละเอียดเกิดขึ้นมาได้ ถ้า
มรรคละเอียดมันเกิดขึ้นมาได้ มันจะหมุนกลับมาชำระกิเลสของเรา ชำระความอหัง
การ ความชำระความว่าเหว ความว่าเหวความพิลาปราพันของใจเห็นไหม มันอุ่นกิน
ในหัวใจของเรา

ถ้าใจมันอยู่อย่างนั้น มันจะเป็นความรัก มันจะเป็นความเฉา เป็นความเศร้า
หมองในใจ ความเศร้าหมองของใจนี้ เรากำจัดออกไป มันมี ๒ ด้าน โลกมี ๒ ด้านใน
ข้างนอกของเขา โลกในหัวใจเราก็มีย ๒ ด้าน จากภายในเข้ามาภายในหัวใจของเรา แล้ว
เราแก้ไขใจของเราเข้ามา แก้ไขเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา มันจะเป็นนะ โลก ๒ ด้าน
มันก็ต้องก้าวเดินกันไป

สัมมาสมาธิ ! มีสมาธิ มีความตั้งมั่นของใจ แล้วมันจะเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่
เกิดจากสัมมาสมาธิขึ้นมา มันถึงเป็นปัญญาของธรรม ถ้าปัญญาของความคิดของเรา
ขึ้นมานี้ มันเกิดจากความอยากของเรา มันไม่ได้เกิดจากสัมมาสมาธิ มันเกิดจากความ
อยาก ความคิดของเรา

ความคิดอยากขนาดไหนมันก็คิดไปภาษามัน ด้วยกิเลสพาคิด กิเลสพาป้อน
กิเลสพาเป็นไป เพราะมันมีตัวเชื้อเดิมของมัน มันหมุนขึ้นมา มันจะกิเลสคิด ความคิด
ปัญญาเกิดจากความอยาก กับปัญญาเกิดจากความไม่อยากเห็นไหม ความอึดเต็มของ
สัมมาสมาธิ ความพอใจ ความอึดใจ ใจมันพอดัวของมันขึ้นมา มันรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นความ
อยาก มันทิ้งมาเรื่อย.. มันทิ้งมาเรื่อย

พอทิ้งมาเรื่อยมันทรงตัวมันได้ ความทรงตัวได้ ปัญหานี้มันเกิดขึ้นจาก
สัมมาสมาธิ เกิดขึ้นจากความเห็นภายใน ๒ ด้าน ปัญญา ๒ ด้านจากภายใน แล้วมันจะ
เข้าไปถึงความเป็นไปของเรา เราจะเข้าใจเรื่องศาสนา (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)